

sende keus?"
"beslissende

en: de meeste
iste" kous;
rde, van de
oord "beslist"
id. Hoevelen,
t Gods weder-
od "beslist"
iet "beslist"?
énken niet,
ig, en hebben
ig? Er is nog
eigenlijk goed
"beslist" is,
ar Damascus,
g (dr Kuyper)
God had in
nog beslissen
oewel hij toch
l overgegeven
dere theoloog
hij was toen
zeer verschil-
zelf gevraagd
gd hebben: ik
en in Damas-
kt onwederge-
mijn Rechter

n, is meestal
d onze af-of

oort vertrouw-
verslapte kerk
l, en zorgvul-
nog op reis
s Paulus, vol-
keus" gedaan
o geweest. En
uwoordige we-
men zijn.
ier liever van
van die radi-
art, die weder-
e dan voor
n het wils-
s werk; en zij
len mensch.

weer: dat de
lt, daarbij ge-
"beslissing"
En wel komt
t van vernieu-
t in hem is,
t: een eerste
tot God is
is.

uar verder on-
eel wat "ziel-

een "keus" is
elfbinding, een
onder bewuste
enwerking met
doel; of ze is
veroverde be-
een bepaalde
stelling", waar-
t heeft.

diet voor altijd
t die keus zul-
op- en neer-
e om zijn ver-
e "beslissende
n: houd op, ik
wat de meeste
slissende keus-
ke" keus?
uwelijke" keus
erschepper
u mij is wat
t laatste is ge-
it laatste (van
onberouwelijke
7:10); maar
verstands,
rouw zal krij-
oel der bekee-
Maar aan dat
ij gelooven
dus geen uit-
ij gelooven de
dus, dat in
erzoonlijkheids-
i wil tot God,
n; en tevens,
thaar zal wor-
ons dit voor-
ppervlakte die
lijkt.
"beslissen-
mogelijk, als
nt datgene wat
geen keuze,

maar een geboorte. Een wedergeboorte. Een geboorte „van boven af“. Er zijn er, die deze (weder)geboorte hebben, en nooit een keus doen (vroegstervende kinderen van godzalige ouders, Dordtsche Leerregels, I, 17). Er zijn anderen, die wel van binnen vernieuwd zijn, maar de keuze nooit op een gegeven oogenblik „doen“, en als ze die heden doen, dan vaak weer morgen twifelen aan haar gedaan-zijn, aan haar goed-gedaan-zijn. In elk geval is het duidelijk, dat, waar zulk een „onberouwelijke keus“ gedaan wordt, deze altijd iets anders is, dan de wedergeboorte zelf. En altijd later komt.

K. S.

„Op den aanvang van het Jaar“.

Naast den Kerstzang van Jodocus van Lodensteyn, dien ik in het vorige nummer citeerde, moge ik thans uit denzelfden bundel „Uytspanningen“, die tot het dierbaar bezit van vele geslachten heeft behoord, een Nieuwjaarslied aanhalen. Evenals het recitatief van de herders en Maria, was dit Nieuwjaarslied (gelijk trouwens alle verzen uit den bundel) bestemd om gezongen te worden; de „toon“ staat boven den tekst aangegeven. En weer treft ons die klank van zuivere mystiek, dien we in den Kerstzang hoorden. Weer is er die onmiddellijke aansluiting bij de ziel van den eenvoudige, die met het spreken in den ik-vorm 's dichters woorden tot de zijne maakte. En ook weer is er, bij vlakheid en rijmzwang, in verschillende strophen de dichterlijke verheffing, die Lodensteyns verzen tot de literaire kunst van het verleden rekenen doet.

‘Vers draagt tot titel: „Op den aanvang des jaars“ en luidt aldus:

Daar is het oude jaar verdwenen,
Het nieuwe in zijn plaats verschenen,
End' ick deselve die ik was:
Daar duysend, die 't met mij begonnen,
(Den draad haars levens afgesponnen)¹⁾
In 't graf geworden zijn tot asch.

Mij heeft des Hemels wijze Reden
Door duysend rampen heen doen treden,
Ter eeren van zijn Heerlijkheid,
Ten uytroep van zijn wondre Name;
Duyck! Duyck! mijn siel, gij moogt u schame
Van deses jaars nalatichheid.

De son, drie hondert tsestig malen
Den kim ontworstelt, heeft zijn stralen
Op mij doen dalen; en zijn cragt,
Sijn glans, zijn ligt, zijn vrugten mede
Heb ick in snode ondancbaarhede
Sijn Schepper niet weer toegebracht.

Der druynen bloed, der tarwen nieren,²⁾
D'onnosse land en waterdieren,
Die hebben mij den disch bereyd:
Maar acht de cragten die sij gaven
Heb ik den Gever van die haven³⁾
Ten dienste niet weer aangeleydt.

Wel vijftig malen is gecomen
De dag, dat ick en alle vromen,
(Ons daagelijcx werk gestuttet niet⁴⁾
en deden, dan ons siel verlugten
In woord en sang: waar zijn de vrugten
Die sulck een weldaad na sig liet?

Wat zijn de saligende Reden
Met hert en oren onbesneden
Dit jaar onvruchtbaarlijk gehoort!
Die leeren boven alle saken
Mijn eygen wil en lust versaken;
Waar is de cragt van sulck een woord?

Wat waren al die soete galmen
Van so veel lied'ren, so veel Psalmen
Dan enckel galmen en geluyd!
Wat so veel beden, so veel sugten,
Dan siele-lose stemgerugten,
Dan sugten sonder wedersteuyt?⁵⁾

Mijn Schepper! die mijn siele-cragten
Gemaect, den rang van dag en nagten
Gesteld hebt in het ronde-jaar,
Maack, bid ik u, mijn siel voorsigtig
Dat ick mijn dage' en jaren wigtig
Tot Uwen dienst zorgvuldig spaar.

Wit gij mij nog het leven lengen
En daaglycx 't soete son-ligt brengen
En voeden mij met spijs en drinck:
Uyt uw hand wil ick 't al ontfangen,
En door uw Geest aan uw dienst hangen
Mijn jaren al, mijn leven lanck.

Dat heylsaam Woord doet my na desen
Met aandacht horen, ijrigh lezen:
Schepp, Schepper, in mij meerder lust,
Aan sugten, beden en gesangen
Doe 't hert al sugtend blijven hangen,⁶⁾
Totdat het rust in u zijn rust.

O! Hemelsch Brood! en salig Manna
(Daar ouwlings menig heytyg man na
verlangde) sij mijn siele soet!

Dat al des werelds leckerheden
Van spijs, drinck, cleeed en dertelheden
Daarbij maar niets sijn, rook en roet.

Leer mij, Heer, kennen mijn verduren,
In jaar, maand, weecken, dagen, uren
En oogenblikken: dat ik kenn'
Waar blick, uur, dag, weeck, maanden, jaren,
Al stilteswijgend henen varen:
Totdat ick hier niet meer en ben.

Jaar, maand, weeck, dag, uur, oogenblikken
Leer mij, mijn Vader, soo te schicken,
Dat ick des Hemels leere leer.
Ja, leer mij ware schatten garen
Een tijd, dat tijd van maande' en jaren
In salige Eeuwicheyd verkeer.

Een Nieuwjaarsbede, die, in zijn ouderwetschen vorm en met de woordspelingen aan den tijd eigen, voor het heden nog zijn vollen inhoud heeft behouden!

C. T.

¹⁾ ... omdat de draad van hun leven afgesponnen was....
²⁾ een toespeeling op Deuteronomium 34:14.
³⁾ ouderw. meerv. van tegenwoordig alleen in enkelv. voorkomend woord: have.
⁴⁾ ... Nadat ons dagelijcksch werk volbracht was....
⁵⁾ zonder weerklink.
⁶⁾ de constr. is: doe aan zuchten, beden en gesangen het hart... blijven hangen.
⁷⁾ wees.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Nog eens de „Schoolmuts“.

Van enkele van onze lezers ontving ik een verzoek me nader te verklaren inzake de kwestie van de zoogenaamde schoolmuts.

Speciaal vroeg men mij in te gaan op argumenten tegen de schoolmuts, ontwikkeld in „De Standaard“ door den heer Janse.

Laat ik beginnen met te zeggen, dat mijn artikel al geschreven was, toen dat van den heer Janse verscheen, althans, toen ik het las. Anders had ik het mijne misschien in de pen gehouden. Niet omdat ik het achteraf met den heer Janse eens was. Verre van daar. Maar omdat ik er een hekel aan heb tegen iemand in te schrijven, wanneer de zaak niet van overwegend en principieel belang is. Daarom zal ik dan nu ook geen lang artikel schrijven om den heer Janse te weerleggen.

Hij is een door ons zeer gewaardeerd medewerker aan ons blad. We lezen hem gaarne. Hij heeft frissche en oer-gereformeerde ideeën.

Maar ik geloof, dat de heer Janse te weinig heeft gezien de werkelijkheid. Hij is aan het fantaseeren geslagen.

Men kan natuurlijk, zooals ik zei, altijd wel iets gewichtigs gaan vinden in zooiets. Men kan wel gaan praten van cultuur-decadentie en al zulks meer. Maar zoo legt men mijns inziens, voor-zoover het de schoolmuts betreft, de eigen opvatting in de feiten.

Ik geloof niet, dat de heer Janse het bij het rechte eind heeft. Hij ziet de dingen teveel op een afstand m.i. en te weinig vanuit de werkelijke belevingen der jongelui.

Maar ik wil hierover niet debatteeren. Want dan zou ik breed moeten spreken over de methode van behandeling van dit vraagstuk; aangezien ik het met heel de methode van den heer Janse in dezen (ook wat zijn beschouwing over de Jojo betreft) glad oneens ben.

Historisch staat bovendien m.i. de zaak gansch anders dan de heer Janse meent. Ook cultuur-psychologisch.

Zoolang de menschen geen pruiken droegen, was het dragen van een pruik een schande; toen ze er mee begonnen, mocht ieder er een dragen, behalve een dominee; toen ze werden afgeschaff mocht ieder hem afschaffen, behalve de dominee, voor wien het nu ineens een teken van heiligheid was geworden.

Met de kuitbroek was het al precies zoo. En laten we den „steek“ (ook een hoofdeksel!) niet vergeten. Riep niet eens dominee Stalius zaliger uit: „O, toonbeeld van goddeloosheid op het hoofd eens godzaligen dienaars!“ En betoogde een ander predikant in den jare 1870 niet: „Sinds de Dienaars het teeken van ootmoed en godzaligheid van hunne hoofden hebben afgelegd, is de duivel in de herders der kerk van Christus gaan wonen!“ O principes!

Maar ja, daar gaan we heen, wanneer we meenen, dat dergelijke, in de wenteling der eeuwen steeds weer voorkomende wisselende verschijnselen, meer beteekenen, dan ze werkelijk waard zijn.

Waarom droeg de schooljeugd in de dertiende en veertiende eeuw ook al een schoolmuts? Ook al decadentie?

Waarom hebben alle eeuwen door de studenten zulk een muts gedragen? (O, schoone, vierkante muts, die wij als studenten in Kampen op de hoofden onzer senatoren bewonderden! Was het niet het ontwerp van den grooten Bavinck?) Ook decadentie? Of naïprij van de Pruisen?

Waar komt het schoolcostuum in Eton vandaan? En zoo zou ik kunnen doorgaan...

Integendeel is erg gevaarlijk. En de tegenstanders van de schoolmutsen doen er m.i. aan. Als men zegt: „'tis leelijk“, dan zeg ik: „Dat is tenminste een opvatting“. Een ander zegt: „Het is mooi“. Ook een opvatting. Maar we moeten deze dingen niet zoo verschrikkelijk zwaar maken van principes. Dan maakt de historie ons achteraf altijd een beetje belachelijk.

Nogmaals ik wil niet tegen den heer Janse, dien ik zeer hoog acht, debatteeren. Hij houde zijn meening. Ik heb de mijne.

En ik zeg tegen de ouders: wilt ge mijn advies hebben — we nu doe wat u goeddunkt. Als ge het leelijk vindt, dat is een kwestie van smaak; als uw jongen of uw meisje het mooi vindt, dat is ook een kwestie van smaak.

Wilt ge het verbieden om een kwestie van smaak? Dat is niet verstandig... Maar alle menschen zijn niet verstandig.

Maar wilt ge het verbieden op principieelen grond, dan doet ge mijns inziens beslist onjuist.

En voor zulk onjuist handelen wilde ik u gaarne bewaard zien.

Vandaar mijn advies, zooals ik het een vorig maal gaf.

J. W.

Een aanvulling en bestrijding.

Aan den Heer A. Schilder te 's Gravenhage.

In een 7-tal artikelen heeft u uw standpunt uiteengezet, betreffende roeping en plicht tot arbeiden, daarnaast en daarmee in verband, het recht van staken. Dit geschiedde achtereenvolgens in „De Reformatie“ van 12 Aug. 1932 en v.v. Daarin heeft u vooral doen uitkomen uw bezwaar tegen de bedendaagsche opvattingen betreffende „werkstaking“.

Ik heb uwe artikelen met genoegen gelezen; zelfs met groote belangstelling, waar u de zaak principieel beschouwde. Ik zou daarmee de kwestie kunnen laten rusten, doch uwe vriendelijke vraag in het 6e artikel, dat anderen zich hierover ook eens zullen doen hooren, deed mij besluiten uw eerste gedeelte een weinig meer uit de historie te belichten en voorts het recht van staken nader te bezien.

Uwe beschouwingen over „Arbeidsgebot“ en „Arbeids-gelofte“ — heb ik het goed begrepen — komen hierop neer, dat de verhouding van een christenwerkmans tot God eene zoodanige is, dat gehoorzaamheid aan dat gebod om te werken en voorts vasthouden aan de belofte, een eerste en zelfs de voornaamste eisch is. Waar dit volgens u vaststaat, zou een christenwerkmans eigenlijk niet mogen staken. M.a.w. verbiedt het arbeidsgebot hem het werk te staken, behalve bij gewetensbezwaar tegen het werk zelve 1).

In verband met deze uwe opvatting is u van gevoelen, dat zij die in 1891 hebben medegewerkt aan eene beslissing waarin het werkstaken plichtmatig werd geacht, een verkeerde daad hebben gedaan 2). Waar ik ook behoor bij die groep aanwezigen in het Congres, meen ik goed te doen deze handeling nader te verklaren. Ik moet toestemmen, dat het eenige verklaring verdient, waarom men in 1887, in de Jaarvergadering van „Patrimonium“ uitsprak, dat werkstaken ongeoorloofd was, dat men zoovling van standpunt veranderd is met in 1891 precies het tegenovergestelde te kunnen vaststellen 3).

Ter nadere verklaring diene, dat men in „Patrimonium“ in 1887 nog onder den indruk was van het „palingoproer“ en meerdere anarchistische avonturen annex wilde stakingen.

In 1888 echter had men naast het z.g. „bellejagen“ in de veenstroken, een belangrijke werkstaking in het noorden van Friesland, met name te Berlikum, Beetgumermolen en St. Anna Parochie.

Dit waren destijds niet de eenige stakingen.

In 1889 begon men te Amsterdam onder leiding van anarchistische voormannen, onder de sigarenmakers stakingen op te zetten, vanwaar men ook poogde voor d' doel bewegingen te forceeren onder de sigarenmakers te Kampen en elders. Immers in die jaren zag het er in de tabaksindustrie alledroevigst uit. Velen leden compleet gebrek.

Een en ander is aanleiding geweest dat de afdelingen Kampen en St. Anna Parochie van „Patrimonium“, zich tot de Bondsvergadering hebben gewend om te komen tot een nadere uitspraak. De beslissing werd verschoven maar het in uitzicht gestelde Sociaal Congres.

Dit Congres stond immers op de dagorde van de Antirev. Partij en Patrimonium. Na heel wat binnenkamersche strijd werd dit in Nov. 1891 gehouden. Geheel het Verbond zag met belangstelling uit, wat men omtrent deze materie zou besluiten, nu er ook Christelijke werklieden in stakingen werden betrokken. Het recht van werkstaking had daardoor op eenmaal aller aandacht, stond bij de arbeiders in het centrum der belangstelling.

De lange voorbereiding, die aan het Congres voorafging en de plaats gehad hebbende stakingen, zijn voor „Patrimonium“ waarborg, dat het besluit in 1891 met volle bewustheid werd genomen. Ieder voelde den ernst van deze zaak nu er zooveel op het spel stond voor de mannen van „Patrimonium“.

Volgens u zouden deze conclusiën niet zijn aangegomen, wanneer deze thans aan de orde werden gesteld, het is — zoo oordeelde u — de menschen van dien tijd wel te vergeven; zij wisten eigenlijk niets beter te doen 4).

Heb ik daarmee uw meening juist vertolkt, 5) dan moet ik dit bestrijden, omdat men met volkomen kennis van zaken dat besluit heeft genomen. De omstandig-